

FÖRENINGEN - TRADITIONER OCH NYTÄNK

Rapport från seminariet 21.3.2026

Deltagare: ca 30 personer, huvudsakligen från AVs olika kretsar

Sakkunniga:

Nadina Vihinen, Förbundsarenan,

Anna Bertills, kommunikationschef och strateg, Bertills & Jung,

Sebastian Gripenberg, FSU,

Camilla Komonen, Marthaförbundet och Förbundsarenan

Jonas Heikkilä, Natur och Miljö

Muluken Cederborg, Hem och Skola samt DUV i Västra Nyland

Kalle Sällström, Församlingsförbundet

Inledningsanförande av Tina Björkvall

Tina Björkvall konstaterade i sitt hälsningstal att seminariet var ett av många evenemang som ordnas för att fira föreningens 135-årsjubileum. Föreningen har under sina storhetsdagar haft en samhällsbärande roll men numera erbjuder den enbart kulturell hobbyverksamhet. Flera av föreningens kretsar är etablerade inom sitt kulturområde, men föreningen som helhet är mera okänd. Också inom föreningen är intresset för andra än den egna kretsen svagt. Medlemmarnas medelålder stiger och de äldre vill inte längre orka ställa upp i styrelser och funktionärsuppdrag medan de yngre inte vill eller kan binda sig på det sätt som man gjorde – eller som vi tror att man gjorde – förr. Den här typen av utmaningar och andra därtill är vi rätt säkra på att vi i vår förening inte är ensamma om. Därför vill vi dryfta dem tillsammans med experter som förhoppningsvis kan tipsa om hur negativa trender kan vändas. Hur ska vi strategiskt tänka och planera för att föreningen, både vår egen och i allmänhet, ska ha en framtid.

Nadina Vihinen: Frivilligarbetets kraft

Nadina tog fram en hel del siffror som visar vilken betydelse frivilligarbetet har. På Åland har man räknat att det görs 800 000 timmar frivilligarbfrivilligete per år, vilket motsvarar ca 400 personers heltidsarbete eller 3,2 miljarder €, vilket i sin tur betyder att frivilligarbetet "betalar tillbaka" statsstödet 6-fallt i form av samhällsnytta.

Det har forskats kring frivilligarbetets betydelse både för dem som tar emot det och för dem som aktivt erbjuder sin arbetsinsats. Forskningen har bl a visat att man mår bättre av att hjälpa andra. Frivilligarbetet förenar människor och ger mening. Det erbjuder en hel del tjänster som medborgarna annars skulle bli utan i brist på kommunala och statliga resurser.

Men det finns också risker: eldsjälarna riskerar att bli utbrända, det är svårt att rekrytera unga, digitaliseringen innebär också en del risker liksom det allt minskande stödet för civilsamhällets verksamhet.

Man kan tala om en trippelvinst:

- Människan växer
- Samhället sparar resurser

- Organisationerna blomstrar

Hur kan då framtidens frivillighet se ut:

- den måste kanske ta mer flexibla former
- ökad koppling till hälsa och välmående
- samhällsnytta som mätbar resurs
- större behov av samverkan mellan olika aktörer

Material: Nadina Vihinens presentation, Förbundsbarometern 2025

Anna Bertills: En strategi som möter omvärlden och framtiden

Som en kommentar till seminariets rubrik konstaterade Bertills att historien visst är viktig (vi måste veta var vi kommer ifrån för att förstå var vi är nu) men det är inte där strategin skapas. Den måste vara relevant i den värld vi lever i nu och som förändras snabbare än den väl någonsin har gjort hittills.

En strategi ska inte vara ett 100 sidors dokument utan ett enkelt och klart uttryck för vart man vill komma och vilka medel som står till buds. "Back to basics" är bra att komma ihåg.

Föreningarna har ett förtroendekapital att förvalta. Man kan se att vissa "gamla" trender kommer tillbaka och det finns ett intresse för genuint arbete och traditioner (exempelvis stickning har blivit väldigt populärt igen och det finns ett ökat intresse framför allt hos pojkar och unga män för andliga värden).

Centrala frågor som Bertills lyfte fram:

- identifiera de egna målgrupperna och förstå dem, fokusera på dem. Vad vill de ha, vad behöver de?
- gör en omvärldsanalys
- ta fram en trend som är central för just den egna föreningen
- vi bör ha en ideologi och en framtidsbild
- man måste dels identifiera det man vill bevara, det som är tradition och värdefullt. Och dels måste man kunna se framåt på vad som behöver förändras för att verksamheten ska vara relevant i dagens samhälle.

Människor behöver känna tillhörighet och samband, något som får dem att känna att föreningen ger dem en identitet och meningsfullhet. De faktorerna är annorlunda idag än de var för femtio och hundra år sedan. De har att göra med samhället av idag och människors vardag. Föreningsaktivitet kan ses som en merit på en CV, det kunde man poängtera.

Bertills avslutade med att be oss fundera på hur föreningen såg ut för 10-20 år sedan och hur vi vill att den ska se ut 5-10 år från och med nu. Och då bör vi ju inte bara tänka på dem som är aktiva i dagens AV utan framför allt på dem som vi hoppas ansluta sig till föreningen och hitta en meningsfull verksamhet inom våra väggar.

Material: Bertills' presentation.

SITRA Megatrendkorten (sitra.fi/megatrender). På SITRAs webbplats finns digitala trendkort och arbetsblad för användning av korten.

Diskussionen i panelen

- Engagemang betyder annat för unga än det gör för äldre föreningsaktiva
- Man måste jobba för att göra föreningen relevant för dess medlemmar – och presumtiva nya medlemmar. Man måste göra sig viktig.
- Lönar sig att ha kontakt med och samarbeta med andra som har liknande målsättningar.
- 30-40-åringar är den svåraste gruppen – men de lever ju sina mest hektiska år bl a via barnens hobbyverksamhet, sina arbeten och sina egna hobbies.
- Man ska försöka ge en positiv bild av föreningsverksamhet åt unga. De vill veta vad de har för nytta av att vara föreningsaktiva ("What's in it for me?")
- Sammanhang. Hopp och handling.
- Marthaförbundet finns i folks vardag, Natur och Miljö engagerar dem som är intresserade av miljöfrågor.
- Kunde vi i AV göra något för barn – eller för barnfamiljer – annat än bara barnfesten?
- Svenska språket är en förenande länk – men kunde man också erbjuda nyinflyttade ett sammanhang och nya vänner?
- Vilka kanaler ska man använda för att synliggöra föreningens verksamhet? Varje medlem kunde vara en "reklampelare" för sin förening. Man kunde bättre informera om hur föreningens pengar används, vad det kostar och vad man får.
- Är föreningen en plattform och en serviceproducent eller en plats där man är tillsammans?
- Det är en livsstil att arbeta i en förening.
- Det finns inte resurser (och kommer sannolikt aldrig att finnas) för avlönat arbete inom föreningar, utan det behövs allt mer frivilliga insatser. Så det är ju inte förtjänstmöjligheten som ska vara den sporrande faktorn för att vara med i föreningslivet, utan nyttan ligger på annat håll.
- Det säjs att finlandssvenskarna är de lyckligaste i det lyckliga landet Finland – mycket pga föreningsaktiviteten. Borde detta benas ut?

Röster från publiken.

(Den tajta tidtabellen gjorde det svårt med en ordentlig slutdiskussion, men några kommentarer kom ändå in)

- Kretsarna bör göra upp sin egen strategi med sin egen målgrupp. Huvudföreningen fungerar som plattform = AV-huset för kretsarnas verksamhet.
- Varför finns det eviga medlemmar i AV?
- Tänkte på skillnaden mellan frivilligarbete och volontärarbete (dvs välgörenhet o dyl, vilket ju inte AV sysslar med).

- Får aktiviteten variera?
- Vilken vikt läggs vid medlemsvård?

Sammandraget gjort av Monica Lindeman